

MUZELE ȘI LOCUL LOR ÎN SPIRITUALITATEA CONTEMPORANĂ

de MARCEL DRAGOTESCU

În ultimii ani, alți în țara noastră cît și în multe alte țări ale lumii, se abordează cu interes mereu sporit — și cu mai multă competență — problemele educației permanente, ale educației adulților și psiho-sociologiei culturii de masă.

Cercetători de prestigiu, oameni de cultură și artă, activiști din diferite domenii, desfășoară ample investigații în teren, sintetizează și teoretizează cu ferma convingere că existența spirituală a omului contemporan, s-a amplificat și s-a diferențiat în asemenea măsură, încît evoluția sa viitoare nu se va putea asigura decît sub semnul unor noi imperative legitime, care nu pot fi ignorate.

Predilecția manifestată pentru cercetarea sociologică în general și a sociologiei culturii de masă în special, nu este decît, un fenomen de conjunctură, ci rezultatul unor necesități de stringență actualitate, generate de condițiile social-economice specifice contemporaneității.

Revoluția tehnico-științifică la care asistăm, dezvoltarea rapidă a forțelor de producție și extinderea fără precedent a limitelor cunoașterii umane, creează omului contemporan obligația instruirii neîntrerupte, a continuării în diferite forme și cu alte mijloace, a eforturilor de asimilare cultural-științifică începute în școală.

Procesul instructiv-educativ nu mai poate fi conceput doar în limitele unui anume sistem de învățămînt și nu mai poate fi considerat încheiat odată cu obținerea unei calificări. Școala, institutele de învățămînt superior, nu asigură decît capacitatea unor viitoare acumulări, permanente și profunde, singurele care consolidează și desăvîrșesc profesionalizarea și care multiplică valențele psiho-raționale ale individului.

În condițiile actuale nu se mai poate merge în formarea personalității umane, nici pe linia enciclopedismului cultural de tip renaștist, dar nici pe linia specializării analitice profesionaliste și în multe privințe, exclusiviste. „În prezent... se afirmă un nou tip cultural-științific: acela în a cărui formație intelectuală, marile sînteze creatoare, cu largi deschideri spre momentele cele mai substanțiale și semnificative ale uriașului univers cultural, dobîndesc o pondere tot mai mare în raport cu sfera cunoștințelor analitice de strictă specialitate. Acestea din urmă nu sînt pîgubite printr-o asemenea restructurare a conștiinței lor culturale, ci dobîndesc, dimpotrivă, sensuri și valențe noi, devîn un material mai rodnic în planul

Memoria Antiquitatis, I. 1969.

creației. De aceea o profesionalizare cu adevărat creatoare trebuie să evite profesionalismul steril¹.

Educația permanentă devine astfel ... „concept definitoriu pentru sensul activității educative și al întregii pedagogii în societatea modernă, este din ce în ce mai mult înțeleasă ca un proces educațional care cuprinde întreaga viață a fiecărui individ și care se desfășoară pentru toți membrii societății ca un proces continuu, condiționat de mediul social și de solicitările politice, sociale și economice, ale fiecărei perioade și etape istorice”². Această presupunere desigur, mobilizarea unui vast arsenal de mijloace, coordonarea științifică, diferențierea și amplificarea întregului proces educațional, dar mai presus de orice, constituirea unui sistem instituțional corespunzător în cadrul căruia muzeele, pot și trebuie să ocupe un loc important.

Încetînd de a mai fi simple depozitare de senzațional și spectaculos, de rarissime vestigii care să suprasolicite curiozitatea prin vechimea, perfecțiunea și unicitatea lor, muzeele îndeplinesc astăzi o importantă funcție socială, cu largi implicații în domeniul cercetării științifice și al activității cultural-educative de masă.

Încă din 1925, eminentul geograf și etnograf care a fost George Vîlsan, conchide după două decenii de călătorii și experiențe muzeologice, că ... „un muzeu e o casă de învățatură”³, iar Dimitrie Gusti referindu-se mai târziu la Muzeul Satului, ajunge la o concluzie similară apreciind generalizator, că din colecțiile unui muzeu trebuie „să se desprindă o învățatură plăcută și foarte sugestivă pentru marea public vizitator”⁴.

Acești pionieri ai muzeografiei românești moderne, în rîndurile cărora se încaadrează și Nicolae Iorga⁵ împreună cu mulți alți reprezentanți de seamă ai științei și artei noastre naționale, au ajuns la definirea aceleiași funcționalități muzeale complexe, chiar dacă au parcurs căile osebite ale preocupărilor lor științifice: muzeele trebuie să constituie prin forma și conținutul lor, ... „o permanentă lecție vie și intuitivă, menită să atragă luarea aminte a opiniei publice și să arunce în circulație o serie de gânduri, de probleme și de lămuriri cu privire la viața noastră socială”⁶.

¹ Al. Tănase, *Introducere în ilozolia culturii*, Editura Științifică, București, 1968, p. 314.

² Petre Dărbulescu și Costin Ștefănescu, *Acțiunea cultural-educativă pentru adulți — componentă a educației permanente*, în vol. *Educația adulților — Referate și comunicări prezentate la Simpozionul — Cercetarea științifică și acțiunea cultural-educativă pentru adulți*, București, 1968, p. 90.

În același sens pledează și A. A. Liveright în articolul *L'éducation des adultes est-elle un lux ou une nécessité ?* — vezi, *Éducation de base et l'éducation des adultes* — UNESCO, vol. XII, 2, 1967.

³ Lucia Mureșanu, *George Vîlsan și problemele etnografiei și muzeologiei etnografice românești*, în *Revista Muzeelor*, anul IV, 3, 1967, p. 229.

⁴ Dimitrie Gusti, *Muzeul satului românesc*, în *Sociologia Militantă*, 1, 1946, p. 114. Vezi și O. Bădina, *Dimitrie Gusti și Muzeul satului românesc*, în *Revista Muzeelor*, anul III, 4, 1966, p. 296.

⁵ Liviu Ștefănescu, *Din activitatea muzeografică a lui N. Iorga*, în *Revista Muzeelor*, anul I, 1, 1964, p. 48 și urm.

⁶ Dimitrie Gusti, *op. cit.*

În ultimii ani, problema aportului și a locului muzeelor în spiritualitatea contemporană, a prilejuit — prin intermediul mai multor publicații din diferite țări ale lumii — discuții ample și deseori contradictorii. Dar nici „Integralliști” care atribuie muzeelor eficiență universală și omnipotență formativă și nici „scepticii” cu optica lor limitativ-subiectivă, nu reușesc să indice — chiar cu aproximativă exactitate — unele puncte de reper cu ajutorul cărora să se definească și să se permanentizeze coordonatele de principiu ale activității muzeale.

Adevărul trebuie căutat desigur, între aceste două extreme și trebuie să consemnăm cu satisfacție în acest sens, existența unor preocupări științifice serioase, oneste și realiste, de teoretizare și de sociolocizare a activității muzeale în scopul orientării, amplificării și dinamizării acesteia, pentru a o subordona celor mai stricte imperative ale contemporaneității, în raport cu specificul economic, politic și național al fiecărei țări⁷.

Muzeografia românească s-a situat cu fermitate pe pozițiile de avangardă ale unei multilaterale potențări a instituțiilor muzeale. Concluziile de principiu — uneori științifice dar niciodată diletantiste — ale unor înaintași de mare prestigiu, au fost reconsiderate, amplificate și aplicate în ultimele două decenii, în condițiile cu totul specifice ale revoluției culturale din țara noastră, pe noi baze ideologice, care au fundamentat întreaga activitate de cercetare și valorificare muzeală pe temeri care au adevărat științifice și au determinat schimbări esențiale în însăși conținutul categoriilor muzeologice.

Aminteam despre o importantă funcție socială ce se atribuie muzeelor noastre și nu este nici o exagerare în acest mod de a defini rolul actual al instituțiilor muzeale, deoarece numai astfel poate fi exprimată complexa lor activitate științifică, expozițională și cultural-educativă de masă.

„Muzeele, ca instituții și focar de cultură socialistă, au căpătat o mare pondere în opera de educare, la care sînt chemate să-și aducă contribuția. Dezvoltarea continuă a muzeelor, îmbogățirea activității lor, alături în conținutul, cit și în formele lor de prezentare, discutarea și rezolvarea unor teme noi, ... desfășurarea unei munci culturale și educative ample și profunde în masele largi populare — sînt sarcini de mare răspundere pe care Partidul nostru le-a încredințat lucrătorilor din instituțiile muzeale”⁸.

Funcția socială a muzeelor trebuie înțeleasă ca o rezultantă a celor două coordonate care se interferează în activitatea lor și care se situează în limitele cuprinzătoare ale celor două mari obiective: instrucția și educația.

În aceste condiții, organizarea expozițiilor muzeale nu mai poate fi concepută decît ca o activitate complexă de maximă exigență, în care empirismul și diletantismul trebuie să facă loc unei cercetări științifice multilaterale.

Contemporaneitatea, cu marile ei realizări tehnico-științifice, deschide pentru mase tot mai largi, porțile cunoașterii; vehiculează valori care pînă mai ieri erau accesibile unui număr restrîns de inițiali și creează necesități care modifică neconștient dinamica exigențelor. Ca atare, muzeele nu se mai pot menține la nivelul afir-

⁷ Considerăm interesant în această privință, articolul lui Robert Gessain despre Rolul muzeelor în Africa contemporană, apărut în revista *Museum*, 10, 3, 1965, p. 119—120 în versiunea franceză.

⁸ Acad. Emil Condurachi — din salutul publicat în *Revista Muzeelor*, I, 1964, p. 13.

mării unor generalități arhicunoscute, a unor teorii antediluviene și a unei argumentări științifice aproximative. Ele trebuie să reflecte nivelul de cunoaștere la un moment dat, într-un anumit domeniu, exemplificând cu tot ceea ce constituie produsul propriei activități de cercetare științifică.

Această necesitate a stimulat activitatea științifică a muzeelor, care s-au transformat — sau în cel mai rău caz, tind să se transforme în adevărate centre zonale de cercetare. Investigațiile arheologice, biologice, etnografice, arhivistice și de istoria artei, pe care muzeele le-au efectuat în ultimii ani, au câștigat în amploare și în profunzime, soldându-se cu rezultate care nu mai pot rămâne indiferente institutelor de cercetare specializate și care contribuie peremptoriu la o mai bună cunoaștere a vieții materiale și spirituale din țara noastră, de-a lungul întregii sale evoluții.

Sînt unanim recunoscute în acest sens, meritele Muzeului de artă al R.S.R. și ale Muzeului Brukenthal din Sibiu în elucidarea unor importante probleme ale artei naționale și universale, ale Muzeului satului și Muzeului de artă populară al R.S.R. în determinarea și valorificarea științifică a celor mai importante zone etnografico-artistice ale țării. Muzeul de Istorie naturală „Gr. Antipa” obține remarcabile rezultate... „în domeniul cunoașterii faunei țării, în cel al hidrobiologiei și ihtiologiei sau al ecologiei marine...”⁹ constituind o prezență activă în viața științifică internațională. Existența semimilenară a Bucureștiului nu mai este astăzi „terra incognita” și sursă generatoare de poziții mistificatoare, datorită în primul rînd activității de cercetare pe care o desfășoară Muzeul de istorie a municipiului București.

În fiecare județ instituțiile muzeale susțin un program tot mai amplu de cercetare arheologică, biologică, etnografică, folcloristică și din alte domenii, ale cărei rezultate se materializează în studii de certă competență sau în publicații zonale de o tot mai largă audiență științifică¹⁰.

În cazul muzeelor din județul Neamț, merită subliniat contribuția Muzeului județean de istorie Piatra Neamț la o mai bună cunoaștere a culturii cucuteniene și a civilizației geto-dacice¹¹. Muzeul de istorie din Roman la numai 12 ani de existență polarizează — datorită colecțiilor și preocupărilor sale — interesul tuturor cercetătorilor preocupați de problema evoluției elementului autohton geto-dacic în general și daco-carpic în special¹², iar Muzeul județean de științe naturale din Piatra Neamț, valorificînd depozitele fosilifere de pe Cozla și Pietricica, s-a impus ca centru al unor inedite contribuții paleo ihtiologice.

⁹ Dr. Mihai Băcescu, *Muzeul de Istorie naturală Gr. Antipa între anii 1944—1964*, în *Revista Muzeelor*, 3, 1964, p. 206.

¹⁰ Consemnăm dintre acestea apariția volumelor, *Acta Musei Napocensis*, la Cluj, *Danubius*, la Galați, *Apulum*, la Alba Iulă, *Prahova*, la Ploiești, *Sargeța*, la Deva, *Ponlice la Constanța*, *Carpica*, la Bacău, și a altor publicații și culegeri similare de la Brașov, Pitești, Oradea, Arad, Timișoara, Satu Mare, Baia Mare etc.

¹¹ Vezi, C. Matasă, *Irumușica* București, 1946; Anton Nițu, Ioana Zămoșteanu și Mihai Zămoșteanu, *Sondașele de la Piatra Neamț*, în *Materialle*, VI, 1959, pp. 359—374; Nicolae Costar, *Cetățile dacice din Moldova*, Ed. Meridiane, București, 1960.

¹² Vasile Ursachi, *Cercetări arheologice efectuate de Muzeul de Istorie din Roman în zona rîurilor Siret și Moldova*, în *Carpica*, I, 1968, pp. 111—180.

Înceind exemplificările nedreptățim firește, instituțiile muzeale din Bicăz și Tirgu Neamț și limităm chiar sfera de preocupări științifice a muzeelor citate; considerăm suficient însă, pentru a pune în evidență o importanță latură a activității muzeale, prin intermediul căreia se realizează multiple sarcini de informare și instruire.

Cercetarea științifică muzeală are specificul ei care nu poate fi ignorat; iar această specificitate nu este de natură metodologică ci pur și simplu, practică. Pentru a ne explica, trebuie să atragem atenția asupra faptului că în cazul cercetării muzeale, finalizarea investigațiilor nu se rezumă la definirea sau afirmarea unor concluzii teoretice consemnate în anumite lucrări și publicații. Această rămâne doar un aspect al problemei, desigur, important, dar nu și exclusiv. Rezolvările teoretice majoritar sau unanim acceptate nu obțin valoare muzeală decât în măsura în care ele se reflectă în structura tematică a expozițiilor de muzeu determinând anumite mutații de concept științific, argumentate și susținute prin apariția în patrimoniul expozițional a unor noi piese originale.

Cercetarea științifică constituie astfel în cadrul muzeelor, o necesitate vitală, asigurând nu numai contactul permanent cu problematica majoră din diferite discipline, ci și augmentarea neîntreruptă a fondului de valori materiale, fără de care nici o instituție muzeală nu poate ființa.

Sub aspectul valorificării rezultatelor, cercetarea științifică muzeală se caracterizează prin multiple și profunde implicații gnoseologice, ridicându-se din acest punct de vedere de la demonstrație la persuasiune.

Prin specificul limbajului și a mijloacelor de care dispune, muzeul își asigură o largă arie de cuprindere socială, având posibilitatea să întrețină un dialog de mare eficiență instructiv-educativă cu orice vizitator, indiferent de vîrsta, de pregătirea și de capacitatea comprehensivă a acestuia. Pentru unii mai mult, pentru alții mai puțin dar absolut pentru toți, o expoziție muzeală are ceva de spus, oricare ar fi profilul ei tematic. Modul direct de exprimare exclude eroarea și numai în cazul unor grave curențe generate de incompetența și diletantismul organizatorilor, mesajul științific, ideologic sau emoțional al unei expoziții ar putea fi receptat cu ambiguitate.

Accesibilitatea notorie și popularitatea mereu crescîndă de care se bucură instituțiile muzeale, rezultă în primul rînd din capacitatea de concretizare și din argumentația fără echivoc a expozițiilor lor. Existența unor exponate care se impun prin tipologia sau prin unicitatea lor, oferă muzeelor nelimitate posibilități în afirmarea și statornicirea nu numai teoretică ci mai ales concret-senzorială, a unor noțiuni și principii pe care altfel nu le putem formula decât la un mod cu totul general.

Muzeul constituie desigur, o sursă de noi cunoștințe dar este în același timp și un ideal mijloc de confruntare a unor imagini și reprezentări subiective bazate pe lectură sau pe o informare orală, cu o realitate care nu face parte integrantă din existența și preocupările noastre cotidiene și pe care nu o putem recepta „de visu” decât în expoziția de muzeu. Această confruntare, confirmînd sau modificînd reprezentările anterioare, se încheie oricum, cu o amplificare de detaliu și cu o fundamentare perceptivă a cunoștințelor noastre.

Rămînînd în acest domeniu, considerăm că tocmai datorită acestor caracteristici, expoziția muzeală poate răspunde mult mai eficient unor necesități generate

de faptul că... „astăzi, ponderea influenței instructiv-educative s-a deplasat spre straturile mai adânci, afective, ale personalității, spre regiunile mai greu de sesizat și de tradus în termeni verbali și științifici”¹³. Fără a inhiba sub aspect rațional, muzeele reușesc să creeze acea predispoziție afectivă care permite sondarea în profunzime a personalității umane și realizează acel echilibru psihic absolut indispensabil în asimilarea durabilă a cunoștințelor. Senzorial, rațional și afectiv, vizitatorul percepe realitatea multilaterală, o analizează sub diferitele sale forme de manifestare și poate descifra finalmente, mesajul logic al fenomenelor și al relațiilor dintre ele.

„Efortul pentru însușirea noilor cuceriri ale minții omenești, pentru ridicarea nivelului de pregătire științifică și de cultură generală este astăzi una din trăsăturile distinctive ale omului înaintat, expresia adevăratului spirit de civilizație”¹⁴.

Oferind posibilități mai largi de cunoaștere, prezentând o sumă de cunoștințe filtrate prin decantorul confruntărilor științifice, muzeele contribuie ab inițio la multilateralizarea și dezvoltarea personalității umane sub aspect intelectual. Funcția instructivă a muzeului este inseparabil legată de funcția sa educativă cu atât mai mult cu cât, vizitarea succesivă a expozițiilor de diferite genuri, creează deprinderi de autoinstruire și autoeducare, aducând prin aceasta o prețioasă contribuție la integrarea socială a individului, în accepția integrării sale în cultura societății¹⁵.

Ne permitem să subliniem acest aspect deoarece — recunoscându-se muzeelor unele posibilități educative — se trece cu vederea aportul, în multe privințe remarcabil, pe care acestea îl aduc în redimensionarea și amplificarea valențelor intelectuale, în formarea unor necesități cu profunde implicații formative.

Muzeele s-au afirmat ca un important factor în definirea unei concepții materialist-dialectice despre lume și societate, prezentând și explicitând evolutiv, întreaga dezvoltare a societății umane, a lumii florislice și faunistice, a fenomenelor cultural-artistice. Succesiunea obiectelor de muzeu, analiza lor detaliată, pledează cu fermitate în favoarea materialității lumii iar legăturile cauzale, expresie a conexiunii universale, facilitează persuasiv, înțelegerea caracterului unitar al lumii materiale.

Palpabilitatea argumentației muzeale exclude ambiguitatea și accepțiile naive-teiste; omul demiurg se dovedește sursa tuturor valorilor iar rațiunea umană, singura capabilă să descifreze sensul logic al dezvoltării. Operând exclusiv cu valori materiale, concretizând producția spirituală a diferitelor perioade istorice, dezvoltând mecanismul unor complexe fenomene naturale, muzeele nu se limitează la negarea spiritului divin și la potențarea Naturii; prin simpla afirmare că aceasta... „lucrează de la sine și zeeii n-au în ea nici un amestec”¹⁶; ele promovează consecvent antropocentrismul cu întregul său cortegiu de idei umaniste, instilând deliberat convingeri ateiste-

¹³ Vasile Pavelcu, *Considerații cu privire la învățarea afectivă*, în *Revista de pedagogie*, anul XVII, 8, 1968, p. 23.

¹⁴ Nicolae Ceaușescu, *Raportul C.C. al P.C.R. la Congresul al X-lea*, cap. V.

¹⁵ Petre Dărbulescu, *Educația permanentă*, în *Revista de pedagogie*, 8, 1968, p. 17.

¹⁶ Lucrețiu, *Poemul naturii*, cartea II-a, Editura Științifică, București, 1965, p. 131.

științifice de profunzime, situate dincolo de intuiție și subconștient, în sfera legicului și a rațiunii.

Aceste atribuțe generează însă și multiple implicații etice bazate pe o anumită viziune care... „pornind de la premisa că omul nu este creația sau pionul unor forțe externe și superioare, îi sporește răspunderea morală pentru actele sale: și declară răspunzător față de sine și față de societatea în care trăiește, față de colectivitatea socială de care aparține”¹⁷.

Conștient de forța și de libertatea sa, izvorite nu din entitatea sa biologică ci din calitatea de membru al societății, omul ajunge nemijlocit la înțelegerea rolului și a răspunderilor sale sociale, pentru îndeplinirea cărora trebuie să-și subordoneze în ultimă instanță, întreaga-i existență.

Cumulând valori și punându-l pe individ în contact nemijlocit cu acestea, muzeele acționează asupra personalității vizitatorului și în sens axiologic, îndemnându-l la o anumită atitudine, la stabilirea unor preferințe și chiar la o ierarhizare a valorilor¹⁸. Se poate afirma din acest punct de vedere, că muzeele găsesc cu multă ușurință căile de educație estetică, oferind valori materiale care obligă prin simpla lor prezență la judecări de valoare, la considerații axiologice și mai departe, estetice.

Capacitatea educativ-estică a muzeelor este astăzi unanim recunoscută. Propunându-și o reconstituire a evoluției sociale, muzeele realizează și o reconstituire a evoluției artei, chiar dacă nu își propun în mod expres acest lucru, deoarece... „o societate lipsită de activitate artistică este ceva cu neputință de găsit, atât în trecutul istoric și preistoric, cât și în prezentul etnografic”¹⁹.

Făcând abstracție de faptul că orice expoziție indiferent de conținutul său tematic, creează o anumită atmosferă estetică prin modul de prezentare și prin dispunerea exponatelor, trebuie să subliniem totuși că tratarea muzeală chiar a unei probleme științifice, solicită intelectul vizitatorului pe fondul unei anumite satisfacții estetice, creând acea predispoziție afectivă necesară înțelegerii aprofundate și însușirii mesajului pe care-l propune un exponat sau altul.

Evident că expozițiile de artă acționează în modul cel mai direct și cu mijloace de mare eficiență în sensul educației estetice, dar cu prilejul fiecărei vizite la muzeu întâlnim componente ale frumosului pe care, regăsindu-l în diferite forme, ajungem a le include printre necesitățile existenței noastre. Repetabilitatea aceasta, departe de a constitui un factor negativ, asigură dimpotrivă, formarea și consolidarea convingerilor estetice, receptarea artistică realizându-se în timp²⁰.

O contribuție cu totul remarcabilă aduc instituțiile muzeale și în domeniul educației patriotice, acționând cu un bogat arsenal de mijloace de influențare în scopul formării acelor trăsături de caracter care înobilează personalitatea individului de orice vîrstă. Fie că este vorba de muzeele de istorie, de științele naturii, artă,

¹⁷ N. Kallos — A. Roth, *Axiologie și etică*, Editura Științifică, 1968, p. 63.

¹⁸ *Ibidem*, p. 21.

¹⁹ Tudor Vianu, *Estetica*, Ed. pentru literatură, București, 1968, p. 204.

²⁰ *Ibidem*, p. 305.

literatură și etnografie, fie că, ne referim la muzeele memoriale, activitatea lor în ansamblu este inevitabil subordonată imperativelor majore ale educației patriotice.

Muzeele deschid noi orizonturi în cuprinderea cognitivă și afectivă a întregii dezvoltări social-economice și cultural-artistică a poporului nostru. Evocând fapte de eroism ele cheamă la acțiune; etalând bogățiile acestui pământ, creația artistică în infinitele-i forme de manifestare, tradițiile multisekulare și moștenirea tuturor acelor care alcătuiesc panteonul culturii noastre naționale, muzeele inspiră demnitate și justificată mândrie; invocând prezentul, cheamă la fermitate, la perseverență și la devoțiune.

Istoria, cu întreaga-i succesiune de memorabile evenimente și de personalități care prin atașamentul și sagicitatea lor și-au înscris numele pe frontispiciul culturii universale, oferă desigur, cele mai numeroase și mai accesibile exemple. Căci nu există episod din tumultuoasa existență a acestui popor care să nu fi adus pericolul estropierii, dar de fiecare dată, însușiri care au depășit simpla dorință de a supra-viețui l-au situat mai presus de orice vicisitudini, mai conștient și mai tenace. Realizările din anii construcției socialiste certifică aceste însușiri și explicând trecutul, crează certitudinea de viitor. Ca atare, expozițiile de istorie contemporană contribuie în cel mai înalt grad la educarea sentimentului de mândrie națională, de atașament față de orînduirea noastră socialistă și de neîlămurită dragoste pentru patrie.

Dar nu numai istoria sondează în adîncurile sentimentelor de înalt patriotism!

Etnografia și arta populară relevă bogăția și varietatea unui folclor fără egal, o ingeniozitate subordonată funcțional dar care nu exclude totuși, elementul artistic ci, dimpotrivă, îl presupune și-l condiționează. Științele naturii întăresc convingerea că un pământ atât de rodnic și-atît de generos, merită strădanțiile, dragostea și jertfa celor care-l stăpînesc de peste două milenii. Arta, literatura și muzeele memoriale probează exegetic, geniul și capacitatea de creație a poporului român, contribuția indubitabilă și deloc neglijabilă a unor mari personalități din țara noastră la augmentarea fondului civilizator al omenirii.

O profundă analiză a acestei probleme va prilejui cu certitudine și alte revelații constatări, capabile să definească locul important pe care muzeele și l-au cucerit în spiritualitatea contemporană. În formularea acestor succinte considerații, ne-am referit îndeosebi la activitatea expozițională a muzeelor, la înfrîurirea pe care-o exercită asupra individului expozițiile de bază și lămuririle suplimentare ale personalului de îndrumare. Absolutizînd aceste criterii nu se poate însă aunge decît la o evaluare strict limitată și în mare măsură diminuantă a activității muzeelor deoarece în fapt, aceste instituții apelează și la alte mijloace de influențare instructiv-educativă utilizate *extra muros* în colaborare cu școala și cu alți factori de cultură și care merită o analiză specială. Expozițiile itinerante, conferințele și simpoziunile, brigăzile științifice și sesiunile de comunicări, sînt doar cîteva dintre formele prin intermediul cărora muzeele își amplifică activitatea și își extind sfera de acțiune, ridicîndu-se astfel la condiția unor adevărate centre de cultură.

Dezbaterca exhaustivă a tuturor problemelor pe care le ridică activitatea muzeală și precizarea cu exactitate a locului muzeelor în ansamblul vieții noastre culturale, presupune și investigarea acestui important domeniu. În rîndurile de față

nu ne-am propus acest lucru ci am încercat doar, să atragem atenția asupra multilelor valențe instructiv-educative ale activității muzeelor, instituții de cultură cu certe perspective care trebuie utilizate intensiv în educarea tinerelor generații și în dezvoltarea multilaterală a tuturor membrilor societății noastre socialiste.

LES MUSÉES ET LEUR PLACE DANS LA SPIRITUALITÉ CONTEMPORAINE

RÉSUMÉ

Les musées sont des institutions culturelles qui ont des importantes fonctions sociales. L'auteur présente sommairement, le rôle des musées dans l'instruction et dans l'éducation des masses populaires, les implications des activités muséales en ce qui concerne la formation scientifique, éthique, esthétique et patriotique des toutes les membres de la société socialiste.